

"ቆ ቆ ቆ ቆ ቆ ቆ፤

ቆ ቆ ቆ ቆ ቆ፤

ኸ ኸ ኸ ኸ ኸ ኸ

ኸ ኸ ኸ ኸ ኸ; ኸ ኸ ኸ ኸ;

ገ ገ ገ ገ ገ

የመሳሰሉትን በየራሳቸው የድምጽ አወጣጥ ሲጠቀም እሚስተዋለው። አማርኛ ግን እነዚህን ልሳናት አያወጣም፤ አይጠቀምም።

ሌላ ቀላል ምሳሌ ያክል፦

በግእዝ ከ ፩ እስከ ፯ ቁጥሮችን ጥሩና ከዚያም በትግርኛ ደግማችሁ ጥሯቸው፤ በመጨረሻም በአማርኛ ጥራቸው።

፩	አሐዱ፤	ሓደ፤	አንድ
፪	ክልኤቱ፤	ክልተ፤	ሁለት
፫	ሠለስቱ፤	ሰለስተ፤	ሦስት
፬	አርባዕቱ፤	አርባዕተ፤	አራት
፭	ሐምስቱ፤	ሓሙሽተ፤	አምስት
፮	ስድስቱ፤	ሽዱሽተ፤	ስድስት
፯	ስብዓቱ፤	ሸውዓተ፤	ሰባት
፰	ስመንቱ፤	ሸሞንተ፤	ስምንት
፱	ተሰባቱ፤	ትሽዓተ፤	ዘጠኝ
፲	ዓሠርቱ፤	ዓሠርተ፤	አስር

ምን ታዘባችሁ?

ይህ በጥቂቱ የግእዝና ትግርኛ ትስስር ለማሳየት ያህል ነው፤ እንጂ አማርኛ ከግእዝና ትግርኛ እጅግ የራቀ ለመሆኑ ማይ፤ ክልቢ፤ ሃረሰ፤ በከየ(በኸየ)፤ ጠመየ፤ ሰተየ ወዘተ የመሳሰሉት ቃላት የግእዝና የትግርኛ ሲሆኑ፤

ለአማርኛው ደግሞ ውሃ፤ ውሻ፤ ተኛ፤ አለቀሰ፤ ተራበ፤ ጠጣ ወዘተ

የመሳሰሉትን የኩሽ ቃላት ስለሚጠቀም አማርኛ በ 13 ኛው መካከ ከሰሜን ወደ ደቡብ ኢት/ያ አቅጣጫ በነበረው የአግኦኦኦ (ሳባውያን) ፍልሰትና ከደቡብ ወደ ሰሜን ኢት/ያ አቅጣጫ በነበረው የኩሽ(ካም) ፍልሰት ምክንያት የሳባውያንና ኩሻውያን ጋብቻ ተከትሎ የተፈጠረ ቅይድ ቋንቋ መሆኑን

ፕ/ር ጌታቸው ሃይሌ በግእዝ ከየት ወዴት መጽሃፋቸው፤

ፕ/ር ባዩ ይማም በ ዋኬማ መጽሃፋቸው ጽፈውታል።

ትግርኛ 80%ቱ አሁንም ግእዝ ነው።

ለመሆኑ አማርኛ ድሃና ጠባብ በመሆኑና ቅጠል እንደሌለው ጭራሮ ዛፍ የተሰበሰበረና የተመናመነ ቋንቋ በመሆኑ ከትግርኛና ከአሮምኛ ለየተዋሰነ የሚነገር ቋንቋ መሆኑን ታውቃለህ?

በግእዝና በትግርኛ አንድ አይነት ቃላት፤ ቅላጼና ትርጉም ሲኖራቸው አማርኛ ግን ቃላት ሲሰርቅ ተመልከት፦

- 1) በልዐ = በላ
- 2) መፀ = መጣ
- 3) ከደ = ሄደ
- 4) ተምሃረ = ተማረ
- 5) ጸለኝ = ጠላ
- 6) ፀገበ = ጠገበ
- 7) ጸለመ = ጨለመ
- 8) ሸወነ = ሸና
- 9) ደንገጸ = ደነገጠ
- 10) ረገዐ = ረጋ

ከአሮምኛ፦ጉዲፈቻ፤ከትግርኛ ልጅ ውሻ፤ውሃ፤ እና የመሳሰሉት ቃላት አማርኛ የተዋሰኑ ናቸው።

ስለዚህ ትግርኛ የግእዝ በኩር ልጅ ቋንቋ እንጂ የወፍ ቋንቋ አይደለም።

ለዚህም ነው እኛ ተጋሩ ምንም እንኳን ታሪካችንን በአግባቡ ባንሰበስብም ተፈጥሮአችን ግን በራሱ እናንተን ይሞግታችኋል እምንለው።

ዋቢ መጻሕፍት፦ ከፈለግክ፦

- 1) ፕሮፌሰር ባዩ ይማም “የአማርኛ ሰዋስው” በሚለው መጽሐፋቸው ገጽ 4-5
- 2) የኢትዮጵያ ብሔረሰቦችና ቋንቋዎቻቸው አጭር ቅኝት ገጽ 3-4
- 3) ብላቴን ጌታ ህሩይ "መንከባከብና ማስወገድ ያለብን ባህሎች ገጽ 43 “ በሚለው መጽሐፋቸው